GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 franci.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 245 *Sâmbătă, 7 (19) Noemvre.* **1887.**

Brașovŭ, 6 Noemvre 1887.

Se scie că alegerile dietale unguresci suntŭ unicele în felulŭ lorŭ prin mulțiunea nelegiuirilorŭ și corupțiunilorŭ ce se comitŭ cu ocasiunea lorŭ.

Nu se scia însĕ, că unŭ ministru, fiă elŭ și ungurescŭ, póte suferi sĕ fiă alesulŭ, nu alŭ liberei espresiunĭ a voinței alegĕtorilorŭ, ci alesulŭ forței, nelegiuirilorŭ și corupțiunilorŭ.

Și puținŭ ne-ar interesa și acésta pe noi Românii, carĭ n'avemŭ cu alegerile nicĭ în clinŭ nicĭ în mânecă.

Ne interesézá însĕ ceea ce scriu însĕșĭ foile unguresci despre stările ilegale, neconstituționale și de sclăviă ce au sĕ le'ndure popórele de sub stăpânirea ungurésca.

Pornindŭ dela alegerea ministrului Szechenyi în Kaposvar, alegere verificată, deși dovedită ca făcută prin cele mai sfruntate călcărĭ de lege și de dreptŭ constituționalŭ, prin cele mai condamnabile corupțiunĭ, o parte din pressa ungurésca nu'șĭ póte înăbuși indignațiunea de cele ce se petrecŭ sub stăpânirea ungurésca, poreclită constituțională.

„Pesti Naplo“ (303) nu'șĭ póte închipui cum a pututŭ fi verificată o astfelŭ de alegere, dér și-o esplică în fine astfelŭ:

„Amŭ așteptatŭ verificarea alegerei ministrului Paulŭ Szechenyi de către comisiunea de verificare a camerei deputațilorŭ. Décă e verificatŭ, părerea nóstră e că *în acéstă țéră nu esistă dreptate*, ci numai politică de partidŭ. De sute de orĭ amŭ repețitŭ, că nu esistă nicĭ unŭ mijlocŭ contra abusurilorŭ electorale, décă ele se comitŭ în favórea partidei guvernamentale, căcĭ *în acéstă țéră nu esistă nicĭ o jurisdicțiune sub actualulŭ ministerŭ.*

„Tisza a respinsŭ jurisdicțiunea Curiei și sub pretextulŭ suveranităţii legislaţiunei a menținutŭ confusiunea puterilorŭ statului, sin jurisdicțiunea séu ceea ce e și mai rĕu decâtŭ acésta, neconscienţiositatea jurisdicțiunei de partidŭ, care rĕstórnă dreptatea și legea cu capu'n josŭ și le supunŭ considerațiunilorŭ politice.

„Trebue sĕ ne bucurămŭ de verificarea alegerei lui Szechenyi... fiindŭ că era nevoiă de acéstă grozavă nedreptate, de aceste falsificărĭ dovedite și mărturisite, pentru ca sĕ se pótă stabili înaintea întregei lumĭ dovedita și brutala violare a legii și a drepturilorŭ constituționale...

„Dér poporulŭ, cu ale cărui drepturĭ se jócă sĕ nu se revolte, ci sĕ rîḍă. Căcĭ rîsulŭ nu 'i e interḍisŭ sclavului, și pentru că rîde, nimenea nu se aruncă în închisóre. De aceea sclavulŭ lui Esopŭ și-a rîsŭ de libertatea grecéscă“.

„Egyetertes“ (303) vorbind despre murdarele corupțiunĭ, abusurile oficiale și falsificările comise la alegerea ministrului Szecheny, despre brutala călcare a jurĕmêntului judecătorescŭ prin verificarea alegerei, ḍice că s'au călcatŭ cu piciórele în noroiu simțĕmêntulŭ de dreptate alŭ ómenilorŭ și consciința publică, apoi continuă:

„Inaintea țĕrii, înaintea întregei lumĭ s'a doveditŭ, că în Ungania legislațiunea constituțională și regimulŭ parlamentarŭ comitŭ astfelŭ de fapte, care nicĭ odată, din nicĭ unŭ punctŭ de vedere nu se potŭ scusa...

„La noi vedemŭ fălindu-se corupițunea, învestindu-se cu toga judecătorului, pentru ca în modŭ nerușinatŭ sĕ suprime totŭ ce'i este țĕrii prescrisŭ ca lege și ca dreptŭ. Crima ascunsă, ajunsă în publicitate, se rĕsplătesce la noi cu manifestațiunĭ însuflețite de încredere și cu aplause fenetice, spre a plesni în față moralulŭ publicŭ și a întări domnia ei prin crime ordinare.

„Legislațiunea, jurisdicțiunea și puterea publică în Ungaria nu consună cu ordinea morală și nu mai corĕspundŭ pretențiunilorŭ naturale ale consciinței omenesci, ci au devenitŭ tocmai contrarulŭ dela ceea ce e domnia dreptului și a adevĕrului în statŭ.“

Décă noi le-amŭ ḍice acestea, pressa 'ntrégă ungurésca n'ar găsi destulŭ de aspre cuvinte ca sĕ ne insulte și sĕ ne înfățișeze ca pe nisce „mincinoșĭ“ și „calomniatorĭ.“

Astăḍĭ însĕ vinŭ două ḍiare de frunte unguresci și spunŭ în gura mare, că sub stăpânirea ungurésca nu mai e dreptate, că domnesce corupțiunea și ilegalitatea, ba că trăimŭ chiar sub domnia crimei!

Judece acum orĭ-ce omŭ nepreocupatŭ, décă neadevĕrurĭ suntŭ cele ce le scrie pressa nemaghiară despre nedreptățirile și schimgiuirile ce le suferŭ popórele nemaghiare din partea stăpânirei unguresci!

Judece orĭce omŭ nepreocupatŭ, cum ar trebui calificate cu adevĕratulŭ nume stările de sclăviă în care se țînŭ înlănțuite popórele nemaghiare sub stăpânirea ungurésca, décă însașĭ pressa ungurésca le califică cu epitetulŭ de: domnia crimei!

Ungurii și politica monarchiei.

„Agramer Tagblatt“, ḍiarŭ croatŭ ce apare în limba germană, se ocupă într'unŭ primŭ articulŭ de discursulŭ comitelui Kalnoky în delegațiunea ungurésca și constată că ministrulŭ de esterne se găsesce sub presiunea elementului maghiarŭ, fiindŭ că în delegațiune nu se găsescŭ decâtŭ representanțĭ ai ideei maghiare In fața acestei stărĭ de lucrurĭ numitulŭ ḍiarŭ găsesce nemeritŭ d'a scrie:

Noi suntemŭ destulŭ de bunĭ patrioțĭ și vomŭ lupta de câte orĭ vorŭ fi amenințate interesele monarhiei; dér toemai pentru acésta nu voimŭ, din causa unorŭ instincte naționale esclusiviste, sĕ espunemŭ interesele monarchiei la grele pericole. Monarchia are alte scopurĭ mai marĭ, și acea politică husăréscă, care în tóte transacțiunile ei n'a avutŭ decâtŭ neisbêndă, care n'a pututŭ nicĭ măcarŭ pe cea mai mică dintre naționalitățile din țéră sĕ o câștige pentru ideile sale, acea politică nu ne póte inspira încredere încâtŭ sĕ primimŭ ca sĕ ne arate drumulŭ pentru marea politică internațională a monarchiei. Politica maghiară, în cadrulŭ corónei sf. Stefanŭ, a nemulțămitŭ d'o potrivă pe Croațĭ și Sêrbĭ, pe Ruteni și Slovacĭ, pe Românĭ și Sașĭ, și trebue cu dreptŭ cuvêntŭ sĕ fimŭ îngrijațĭ, că ea în cadrulŭ marei politice europene va ajunge la resultate d'asemenea funeste și va deștepta neîncredere și ură la toțĭ aliații firescĭ și istoricĭ ai monarchiei.

„Agramer Tagblatt“ constată apoi că de órece în delegațiunea ungară dominéză numai vederile maghiare și Slavii și Românii n'au cuvêntŭ, rĕulŭ se simte și în privința intereselorŭ comune.

Décă în delegațiunea ungară, Slavii și Românii, precum și representanții regatului trinitarŭ ar avea votŭ după importanța lorŭ națională, vederile esclusiviste ma ghiare și-ar găsi contra greutatea firéscă; delegațiunea ungară n'ar mai fi numai unŭ organŭ alŭ vederilorŭ maghiare, și nicĭ ministrulŭ de resbelŭ, nicĭ ministrulŭ de esterne nu s'ar mai găsi sub presiunea de astăḍĭ, căreia mai multŭ séu mai puținŭ trebue sĕ se acomodeze, orĭ câtŭ de mare ar fi dorința lorŭ d'a resista. Stricatulŭ echilibru parlamentarŭ din Ungaria și Transilvania, precum și din Croația, esercită influința sa stricăciósă și asupra conducerei afacerilorŭ comune.

Ḍiarulŭ din Agramŭ încheiă articululŭ sĕu prin următórele cuvinte:

Maghiarii, fiindŭ ei de ei, nu suntŭ și nu potŭ fi decâtŭ interprețĭ credincioșĭ ai intereselorŭ maghiare. Dér interesele generale ale monarchiei se compunŭ din interesele egalŭ respectabile a le tuturorŭ popórelorŭ din imperiu...

Finanțe unguresci.

Se ḍice că între ministru-președinte și de finanțe ungurescŭ d. Tisza și între grupulŭ cassei Rotschild se vorŭ face câtŭ de curêndŭ tractărĭ definitive pentru acoperirea sumelorŭ necesare guvernului ungurescŭ și pentru emisiunea necesară în acestŭ scopŭ de rentă de hârtiă 5%.

E vorba mai întâiu de procurarea împrumutului casselorŭ în sumă de 20 milióne fl. efectivŭ, dér nu e eschisŭ ca d. Tisza va îngriji de o sumă mai mare. In casulŭ din urmă, ministrulŭ de finanțe ungurescŭ va trage în combinațiă și suma necesară pentru ștergerea datoriei anului viitorŭ, care e preliminată cu 13·6 milióne. Ar mai rĕmâné apoi sĕ se acopere deficitulŭ pe 1888, care e preliminatŭ cu 18·39 milióne fl.; dér tractările nu se vorŭ estinde și asupra acestei sume, deórece ministrulŭ n'are imputernicire legală în privința deficitului. Socotindu se și deficitulŭ, suma de care are nevoiă ministrulŭ de finanțe ungurescŭ trece peste 51 milióne efectivŭ. Nu s'a luatŭ însĕ în considerare, că d. Tisza promite a incassa vr'o 6 milióne fl. din plănuitele sporirĭ de dare; facerea și succesulŭ legilorŭ respective e încă îndoiosŭ, și nicĭ nu e sigurŭ, că împrumutulŭ casselorŭ se va acoperi cu 20 milióne, ci va fi nevoia de 32 milióne.

Décă ținemŭ sémă că Ungurii dela putere suntŭ cei mai financiarĭ din lume pe lângă aceea că suntŭ risipitorĭ; că prin espunerile lorŭ financiare caută numai sĕ amăgéscă lumea, deși nu lĭ se mai prinde fiindŭ de multŭ demascațĭ; că preliminările suntŭ fantastice: atuncĭ ne putemŭ aștepta la finele anului 1888 cu unŭ deficitŭ de 60—70 milióne, precum arată însășĭ socotéla de mai susŭ a foilorŭ unguresci.

SCIRILE ḌILEI.

Din *Oravița* ni se trimitŭ unele comunicărĭ fórte durerôse din punctulŭ de vedere alŭ lipsei de armonii și alŭ multorŭ neînțelegerĭ ce esistă între Românii gr.-orientalĭ și gr.-catolicĭ de acolo. Așa cu ocasiunea înmormêntărei unei femei din o familiă alésă românéscă s'au petrecutŭ lucrurĭ de totŭ regretabile. Când vorŭ înțelege odată Românii că certele confesionale suntŭ nenorocirea nóstră? Ore totŭ așa facŭ adversarii noștri, Ungurii, carĭ suntŭ împărțițĭ în multŭ mai multe confesiunĭ?

—x—

In minele din *Șemniță* din Ungaria o mare nefericire amenințase pe bieții lucrătorĭ în 7 Noemvre n. Pe când din josŭ lucrau 8 muncitorĭ, deasupra se surpă pe neașteptate și căḍu asupra lorŭ o colosală massă de pămêntŭ. Cu unŭ momentŭ mai degrabă simțiseră nefericiții muncitorĭ ivirea pericolului și toțĭ împreună îșĭ căutară refugiu sub carulŭ de povară, ce era în apropierea lorŭ. Carulŭ avŭ destulă putere pentru a oferi muncitorilorŭ adăpostŭ măcar cá ruinele acoperiră întregŭ carulŭ atâtŭ de tare, încâtŭ întregŭ personalulŭ dela mine, după o încordată muncă dela 6 óre diminéța până la 3 óre după améḍĭ, abia putară rĕsbi sĕ desgrópe carulŭ, sub care îșĭ așteptau mórtea cei 8 nefericițĭ.

—x—

S'a deschisŭ și s'a predatŭ comunicațiunei linia ferată *Oradea-mare—Beiușiu—Vașcău.*

—x—

Comitetulŭ Asoc. pentru sprijinirea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ românĭ și Societatea Sodalilorŭ românĭ invită la *producțiunea și petrecerea colegială* întocmită de Societatea Sodalilorŭ românĭ din *Brașovŭ*, împreunată cu *cântărĭ, declamațiunĭ* și *o piesă teatrală* esecutate de membrii societății pe lângă orchestra musicei militare. Producțiunea se va ținea *Dumînecă în 8 (20) Noemvrie 1887* în onórea generoșilorŭ fondatorĭ *Michailŭ* și *Elisa Stroesco* în ḍiua onomastică. Scopulŭ este ajutorarea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ românĭ. Petrecerea se va da in sala Hotelului Nr. 1 la 7½ óre séra. Amĕrunte se vĕdŭ în programa de mai josŭ: *Comitetulŭ* Asociațiunei pentru sprijinire'și alŭ Societății Sodalilorŭ românĭ. — Intrarea de persónă 1 fl., pentru domnișóre 50 cr., galerie 50 cr. Bilete se potŭ căpĕta la dd. Eremias ne-

poții și librăria d-lui Ciurcu. — Programa producțiunei: 1) *Cuvêntŭ de deschidere.* 2) *Potpouri românescĭ*, musica militară. 3) *Declamațiune ocasională.* 4) *Sub acéstă négră stâncă*, corŭ aranjatŭ de d-nu *N. Popovicĭ*, cântatŭ de corulŭ sodalilorŭ. 5) *Declamațiune.* 6) *Eramŭ p'unŭ vêrfŭ de munte*, corŭ aranjatŭ de d-uu *N. Popovicĭ*, cântatŭ de corulŭ sodalilorŭ. 7) *Vecinătatea periculósă*, comediă într'unŭ actŭ, localisată din nemțesce, jucată de membri societății. — După producțiune urméză danțŭ. inceputulŭ la 7½ óre séra.

—x—

In Slatina în România s'au botezatŭ ḑilele trecute două familii de turcĭ. După ce mai ântêiu șĭ-au îndeplinitŭ cuvenitulŭ canonŭ, unŭ postŭ de rigóre de 40 de ḑile, au primitŭ consacrația botezului. Unulŭ dintre botezațĭ e unŭ tênĕrŭ de 28 de anĭ, însuratŭ; s'a făcutŭ creștinŭ cu nevastă-sa, primindŭ elŭ numele de Grigore, ér ea de Maria. Cealaltă familiă botezată e compusă din unŭ bĕtrânŭ de 55 de anĭ, cu nevasta sa și cu doi copii, unŭ băiatŭ și o fată.

Voesce și vei puté!

Țéra Bârsei, Noemvre 1887.

Orĭ de câte-orĭ e vorba de intreprinderea unei acțiunĭ mai însemnate pentru îmbunĕtățirea sorții poporului nostru, prima pedecă de care ne lovimŭ este miseria.

Miseria este, ce-i dreptŭ, unulŭ din cele mai fundamentale rele, ce stă în calea progresărei nóstre politice și culturale, dér totușĭ ea nu este nicĭ-decum de natură, ca sĕ o putemŭ admite dreptŭ motivŭ de scuse, orĭ descuragiare pentru cei ce suntŭ chemațĭ a lucra pe terenulŭ bunăstărei și înflorirei morale și materiale a poporului nostru.

Este ridiculŭ, ba este chiar și absurdŭ a crede, că décă suntemŭ sĕracĭ nu mai putemŭ face nimicŭ, că trebue sĕ stămŭ în amorțire și sĕ așteptămŭ ulteriórele loviturĭ ale sorții. Pentru unii ca aceștia, miseria este o perdea, după care cércă a se retrage dela activitatea comună națională; căcĭ scrisŭ este pe pagina istoriei tuturorŭ popórelorŭ cu trecutŭ gloriosŭ ca alŭ nostru, că nu numai în bogățiă zace forța, ci aceea zace mai vĕrtosŭ în puterea brațelorŭ și în voința de a lucra

Dovéda cea mai nouĕ despre acésta nĭ au dat'o bravii noștri Românĭ din comuna Mehala, în Ungaria.

Cine șĭ-ar fi adusŭ aminte despre ómenii aceștia, carĭ de 20 de anĭ batŭ la porțile surde ale despoțilorŭ stăpânĭ, reclamându-șĭ în pustiu drepturile lorŭ perdute; carĭ, desconsiderațĭ de legile civile și bisericescĭ, gemŭ strivițĭ sub jugulŭ distrugĕtorŭ alŭ chierarchiei sêrbescĭ; carĭ deja din timpurĭ vechĭ suntŭ obiectŭ de batjocură și disprețŭ în mâna unorŭ esploatatorĭ nesățioșĭ: cine șĭ-ar fi adusŭ aminte despre nisce sclavĭ nefericițĭ ca aceștia, că vorŭ fi în stare sĕ aștérnă deodată mii de florinĭ pe altarulŭ independenței lorŭ bisericescĭ și în decursŭ de abia câteva lunĭ sĕ sfarme de pe brațele lorŭ rușinósele lanțurĭ ale sclăviei chierarchice sêrbescĭ?!

Nicĭ cei mai optimiștĭ bărbațĭ față de poporŭ n'arŭ fi pututŭ crede, că Românii din Mehala vorŭ fi vre-odată în stare sĕ se emancipeze prin propriele lorŭ forțe de sub sclăvia sêrbéscă; dér étă, unŭ momentŭ de însuflețire generală fù de ajunsŭ, pentru ca lanțurile sclăviei sĕ se topésca de pe brațele lorŭ, ca și céra la fața focului. Abia timpŭ de câteva lunĭ a trecutŭ și ei au biserica lorŭ, preotulŭ lorŭ, eclesia lorŭ propriă și independentă.

Făcutu-le-a acestea bogăția? — Nu!

Nu bogăția le-a făcutŭ pe sêrmanele femei muncitóre ale unei fabricĭ de tutunŭ de acolo sĕ jertféscă abia în câteva lunĭ sute de florinĭ pentru recâștigarea independenței perdute, căcĭ ele însĕ-le nu aveau nimicŭ, afară de simbria muncei lorŭ, de 30 de crucerĭ pe ḑi.

Voesce și vei puté! Acésta este devisa mântuitóre a unui poporŭ de viéță, și nu este condiționată acéstă devisă, nicĭ de posiția materială, nicĭ de alte împrejurărĭ esterne, căcĭ ea în sine îșĭ are puterea sa.

Doveḑĭ nenumĕrate ne dau despre acésta chiar și rațiociniile bisericelorŭ nóstre dela sate.

Nu este anŭ, în care nenumĕrate comune românescĭ sĕ nu se entusiasmeze pentru laudabila ideă de a emula prin clădirĭ de bisericĭ pompóse. Preotulŭ zelosŭ, parte amăgitŭ de recompensa ostenelelorŭ, parte răpitŭ de farmeculŭ unorŭ considerațiunĭ mai înalte ale evlaviei creștinescĭ, se pune în încordată activitate, predică pe strade și pe amvonŭ, indémnă neîncetatŭ cu cuvêntulŭ și cu fapta, până când însuflețesce tóte spiritele pentru idea sa.

Acum succesulŭ este deja asiguratŭ. Nimenea nu se 'ntrébă de este sĕracŭ orĭ bogatŭ. Vremŭ sĕ facemŭ! trebue sĕ facemŭ! Acésta e refrenulŭ ce se aude pe buzele tuturorŭ, și étă că bisericile unorŭ comune ca vai de ele, cufundate în miseriă nesfîrșită și lipsite de orĭ ce isvorŭ de venitŭ, ca și prin minune se avântă în cel mai scurtŭ timpŭ la capitale însemnate. Sute și mii de florinĭ se adună în lada bisericei, așa că acolo, unde înainte de asta cu 5—6 anĭ nu aflai nimicŭ, astăḑĭ găsescĭ unŭ capitalŭ de cincĭ—șése mii de florinĭ.

Nu bogăția a făcutŭ miile acestea, căcĭ în tótă comuna nu se află unŭ omŭ bogatŭ, nu găsescĭ adeseorĭ în totŭ satulŭ o sută de florinĭ. Nu bogăția a adunatŭ miile acestea, ci puterea brațelorŭ și voința de a lucra.

Ce sĕ ḑicemŭ despre miseria inteliginței nóstre?

Avemŭ atâția preoțĭ, câte comune și încă pe jumĕtate atâtŭ; avemŭ învĕțătorĭ, avemŭ profesorĭ, comercianțĭ, medicĭ, advocațĭ și alte multe feliurĭ de domnĭ și cu tóte acestea Associațiunea transilvană, care este menită pentru cultura și literatura unui milionŭ și jumĕtate de Românĭ, abia numĕră vre o 80 de membri fundatorĭ. Dorire-ar fiă-care, ca acéstă Associațiune iubită sĕ créscă, sĕ înflorésca; fiă-care cu mâhnire sufletéscă ia actŭ despre prea neînsĕmnatulŭ numĕrŭ de membri ai acestei Associațiunĭ; nicĭ unulŭ nu este, care sĕ nu fiă gata a jertfi — décă ar avea de unde. Dér inima i se sfâșiă de durere, că nu póte ajuta nimicŭ; ḑilele lui se strecóră pe încetulŭ în chaosulŭ imensŭ alŭ universului, mórtea se apropiă, și elŭ — sêrmanulŭ Românŭ — nicĭ măcarŭ atâta mângăiere nu are, ca pe anunțulŭ sĕu funebru sĕ pótă figura unŭ simplu titlu de onóre, titlulŭ de membru alŭ Associațiunei transilvane, pentru ca sĕ scie lumea, că și elŭ ca Românŭ, câtŭ a trăitŭ, a contribuitŭ ceva pentru cultura națiunei sale.

Tóte acestea din causa miseriei; din causa acelei miserii, cu ajutorulŭ căreia abia în câțĭva anĭ, ba chiarŭ în câteva lunĭ s'au adunatŭ sute de mii de florinĭ pentru rădicarea deja a unui frumosŭ numĕrŭ de institute de creditŭ și economii, ér Associațiunea transilvană, care a împlinitŭ deja 25 de anĭ ai esistenței sale, abia șĭ-a pututŭ înciripa o sută de mii de florenĭ. Abia șĭ a pututŭ înciripa Associațiuna unui milionŭ și jumĕtate de Românĭ o sută de mii de florinĭ în 25 de anĭ, în timpŭ ce câteva lunĭ au fostŭ de ajunsŭ pentru ca nisce micĭ consorțiurĭ, de 30—40 de membri, sĕ compună câte 40—50 de mii de florinĭ.

In fața acestei ilustrațiunĭ, credemŭ, că nu mai e lipsă de comentarŭ. Nu ne va judeca nimenea de prea aspri, décă, fără considerațiă la posiția materială, ceremŭ ertfe dela fiă-care Românŭ adevĕratŭ; dela fiă-care Românŭ adevĕratŭ ceremŭ sĕ pășéscă împreună cu noi pe arena de luptă în fața periculului ce amenință esistența socială, politică și națională a poporului românŭ.

Nu miseria, ci voința decide. „Voesce și vei puté" a fostŭ, este și trebue sĕ fiă devisa orĭ cărui poporŭ cu mare viitorŭ! —m.—r.

Dela isvórĕle Someșului mare, Octomvre 1887.

In ḑiarulŭ „Gazeta Transilvaniei", No. 215 din a. c. precum și în alte ḑiare s'a publicatŭ scirea, că în Rodna veche „cu ocasiunea punerei petrei fundamentale la casa comunală s'au descoperitŭ nisce pimnițe subterane care datéză din timpulŭ pre când Rodna era orașŭ săsescŭ". Voindŭ a chiarifica acéstă scire, îmĭ iau voiă a descoperi următórele:

Ca martorŭ ocularŭ, carele cu ochii mei am vĕḑutŭ cele întêmplate acolo, în interesulŭ adevĕrului dechiarŭ din capulŭ locului de neadevĕrată scirea comunicată. Căcĭ lucrulŭ stă cu totulŭ altcum.

E adevĕratŭ că comunitatea Rodna-veche edifică casă comunală din nou și încă din materialŭ solidŭ, cu unŭ etagiu chiar în partea ostică a pieței locale; dér până acuma s'a săpatŭ numai o parte pentru fundamentŭ, și celarŭ (pivniță), însĕ nu s'a pusŭ nicĭ o pétră fundamentală, și cu ocasiunea acelorŭ săpăturĭ în locŭ de a se afla pămêntŭ destulŭ de solidŭ spre a pune fundamentulŭ, s'a datŭ de unŭ substratŭ de pămêntŭ năsiposŭ pe care nu se póte edifica unŭ astfelŭ de edificiu în modŭ durabilŭ. Din acestŭ motivŭ întreprinḑĕtorii frații Adlef din Bistriță au făcutŭ propunerea: ca sĕ se pună sub fundamentŭ trunchiu (grinḑi) din stejarŭ ca sĕ fiă ḑidurile casei clădinde mai sigure.

Dér așa numitele »pivnțĭ săsescĭ« nu s'au descoperitŭ, decâtŭ năsipŭ de apă, semnŭ că și pe acolo au cursŭ cândva rîulŭ Someșŭ. Bine era décă în locŭ de năsipŭ s'ar fi descoperitŭ vre-o comóră de a lui Darie împĕratulŭ, Cresŭ séu Alexandru celŭ Mare, acea comóră era fórte bine venită pentru comuna Rodna. Cu o atare comóra s'ar fi acoperitŭ spesele edificărei noului edificiu, căcĭ casa comunală din Rodna se edifică numai pe banii împrumutațĭ din cassa orfanală comitatensă, replătindu-se apoi din sudórea poporului precum și din banii ce au sĕ incurgă din vinderea pădurii foștilorŭ grănițerĭ și descendenții lorŭ. Aceștĭ banĭ s'ar fi pututŭ folosi esclusivŭ numai și numai spre scopurĭ folositóre lorŭ.

Da întru adevĕrŭ descendenții grănițerilorŭ din Rodna au forte mare lipsă de banii ce vorŭ încurge din vinderea pădurilorŭ lorŭ, căcĭ de-o parte edificiulŭ *scólei lorŭ* fiindŭ vechiu și scundŭ nu le pré face onóre, căcĭ nu corĕspunde de locŭ cu spiritulŭ timpului actualŭ și totușĭ în acela se instruéză aprópe la 200 copii, de sine se înțelege în aerŭ coruptŭ și nesănătosŭ. Acestŭ edificiu pretinde fără amânare o reparare radicală, décă nu edificarea din nou. De altă parte casa bisericei românescĭ precum și alte edificii aparținĕtóre ei asemenea pretindŭ reparărĭ însemnate. Biserica și scóla după starea în care se află suntŭ ca nisce fa lii, care arată înflorirea și bunăstarea unei comunitățĭ, séu din contră căderea și regresulŭ ei. Afară de acestea, este fórte simțită necesitatea de a se înființa pentru descendenții grănițerilorŭ unŭ *fondŭ de ajutorare pentru vitele cornute*, și mai alesŭ pentru boi, cu care păgubescŭ adeseorĭ, și din care causă mulțĭ individĭ rĕmânŭ sĕracĭ și fără carŭ. Pentru atarĭ scopurĭ ar fi de doritŭ sĕ se folosescă bunurile grănițerescĭ.

(11.) FOILETONU.

LOGOFĔTULŬ MATEIŬ

NOVELĂ.

Erau singurĭ.

Mateiŭ vĕḑuse pe Rada și de aceea era curiosŭ și cuprinsŭ de unŭ neastĕmpĕrŭ.

— Par'că a fostŭ Rada la tine, — grăì Mateiŭ cam repede și apăsatŭ, dér îndată se domolì și cu o vorbă mai blândă se adresà cu cuvintele: — Ean spune'mĭ Rădițo... spune'mĭ ḑeu cu adevĕratŭ... n'a vorbitŭ ea de mine?

— Nu, — ḑise repede Rădița. — N'a vorbitŭ de d-ta nicĭ unŭ cuvînțĕlŭ măcar. Aveam de-ale nóstre, ce s'a mai întêmplatŭ prin satŭ de când nu ne am mai vĕḑutŭ.

Mateiŭ rĕmase pe gândurĭ.

— Mințĭ, Rădițo! — o apostrofà Mateiŭ. — Mințĭ — repetà elŭ și se sculà de pe scaunŭ. Se primbla prin casă cu capulŭ în pămêntŭ și mai apoi se apropià de o feréstră care rĕspundea în ulița, ce duce la curte, i se parù că vede pe cineva, dér că feréstra nu'i destulŭ de străvezie, șterse puținŭ feréstra, se uità mai cu băgare de sémă, însĕ nu era nimicŭ, nu era nimenĭ pe cin' sĕ vaḑă, înzadarŭ a stersŭ feréstra.

Rădița în totŭ timpulŭ acesta s'a uitatŭ bine la ceea ce facea Mateiŭ, observa câtŭ este de nelinistitŭ și de-aceea nu ḑise nimicŭ.

Mateiŭ se întórse dela feréstră și rĕmase cu ochii ațintițĭ la Rădița.

— Ce Dumneḑeu, logofete, par'că ai făcutŭ unŭ lucru mare ce te neliniștesce?! — grăì Rădița.

— Da, Rădițo! Am ceva pe inimă. Imĭ este... par'că n'așŭ fi în mințile tóte. Nu mai sciu ce facŭ. Iată și acum am venitŭ la satŭ, și numai dupăce am ajunsŭ aicea, mĭ-am adusŭ aminte că plecasem airea. Nu sciu ce'i cu mine! — gătà elŭ, se oprì în mijloculŭ casei și se uita la cârciumăriță. — N'a vorbitŭ de mine Rada? întrebà elŭ și rĕmase nemișcatŭ acolo unde se afla.

— Nicĭ prin gândŭ nu i-a trecutŭ sĕ întrebe despre D-ta, — grăì Rădița p'aci'ncolo.

Mateiŭ începù din nóu sĕ se primble și după câteva momente se oprì érășĭ în locŭ.

— Tu, Rădițo, sĕ te întrebŭ ceva. Décă ar fi unŭ băiatŭ sĕ se bage slugă, undeva, înțelegĭ Rădițo? sĕ se bage slugă décă ar găsi de-odată doi stăpânĭ și unulŭ i-ar da cu ḑece galbenĭ mai multă simbrie, ce ḑicĭ tu, unde ar trebuì sĕ între ca slugă acelŭ băiatŭ?

Rădița rĕmase uimită. In cele din urmă vorbì.

— Ce întrebare, logofete! Orĭ cine vede că'i mai cu cale sĕ între acolo unde'i dă mai multŭ.

— Așa gândescŭ și eu, — grăì Mateiŭ și se așeḑà pe unŭ scaunŭ lângă masă. In față pe celălaltŭ părete se afla o oglindă și cum sta logofĕtulŭ pe scaun și cum se vedea așa de trecutŭ la față, îșĭ gândea că rĕu face ce face, și că ar fi mai bine de n'ar face nimicŭ, și de ar rĕmânea așa precum se afla când trăia mamă-sa.

Dér ean stai Rădițo! — începù logofĕtulŭ după o pausă. Décă acelŭ băiatŭ, scii, care a venitŭ sĕ se bage slugă, ar fi vorbitŭ mai ântâiu cu stăpânulŭ, care-i dă mai puținŭ, și décă numai după aceea ar fi vorbitŭ cu celŭ care'i dă mai multŭ, ce ḑicĭ atuncĭ? cum trebue sĕ facă? — întrebà Mateiŭ și sta cu ochii căscațĭ așteptândŭ rĕspunsulŭ.

— Décă a vorbitŭ numai și décă n'a luatŭ nicĭ unŭ felŭ de arvună, n'are nimicŭ de a face, — ḑise Rădița.

La aceste vorbe Mateiŭ privea într'o parte și cu degetele bătea pe masă, se întórse însĕ spre Rădița și se uita la ea seriosŭ.

— Dér ean sĕ'mĭ mai spui tu ceva, Rădițo. Décă îi place unŭ stăpânŭ mai multŭ decâtŭ altulŭ, scii, se întêmplă câte odată, — ḑise Mateiŭ sbârcindŭ din nasŭ, — ce ḑicĭ atuncĭ? unde sĕ între băiatulŭ?

Rădița înțelese întrebarea. Vĕḑù că Mateiŭ vorbesce în pilde, carĭ privescŭ pe Maruța dela curte și pe Ileana scutarului Dumitru. O cuprinse unŭ nĕcazŭ care'i făcea întunerecŭ înaintea ochilorŭ.

Recunoscŭ şi necesitatea edificărei casei comunale din cestiune, décă acésta se putea face în alte timpurĭ mai bune, sub împrejurărĭ şi condiţiunĭ mai favoritóre ca in care trăimŭ acum. Casa comunală din cestiune se edifică mai multŭ numai pe spatele şi în sarcina unei singure clase de locuitorĭ şi nu pre a tuturora, ădecă numai pre descendenţii grăniţerilorŭ din Rodna şi étă cum:

Pădurea vêndută spre acestŭ scopŭ e averea privată, esclusivŭ numai a lorŭ, precum e şi întabulată în cărţile publice; pămêntulŭ, adecă grădina pe care se edifică aceea casă, asemenea e a lorŭ proprietate, ba pentru dênşii acela e unŭ locŭ istoricŭ, căcĭ pre acela a fostŭ casa de vigiliă (pază) „Wachthaus" grăniţăréscă, adecă este loculŭ, ce cu dreptate se póte numì »pămêntulŭ penitenţei şi alŭ plângerei«, căcĭ pre acela în timpulŭ graniţei se plăteau şi mĕsurau foştilorŭ grăniţerĭ, cu dreptŭ séu fără dreptŭ, cele 25 şi mai bine de bâte după „vorschrift-ulŭ (regulamentulŭ) militărescŭ; acestŭ locŭ legatŭ de atâtea suvenirĭ, fiii şi descendenţii foştilorŭ grăniţerĭ din Rocna ìlŭ oferézá némurilorŭ strĕine venite la ei, şi încă gratisŭ, şi edifică casă comunală; ba încă şi mai multŭ, pentru dragulŭ lorŭ, de bună voiă şĭ-au pusŭ ca garanţie averile grăniţărescĭ pentru banii împrumutaţĭ spre edificarea casei comunale, la a căreia clădire Minarii (Maghiarii), Germanii, Saşii, Armenii şi Jidanii, nu contribuescŭ nimicŭ séu fórte puţinŭ şi neînsemnatŭ faţă cu grăniţerii; şi totuşĭ ei suntŭ aceia, carĭ în gura mare strigă şi reclamă drepturĭ: „şi noi suntemŭ în comună, şi noi după lege avemŭ drepturĭ egale la averea comunală, nu numai voi, Rumunyi"!

Şi după legile esistente în vigóre aşa e, căcĭ orĭce venitură după 2 anĭ câştigă drepturĭ şi legile ìlŭ favoriséză. Acestea veniturĭ, séu după ḑisa poporală „aduşĭ de apă", în Rocna se înmulţescŭ pe ḑi ce merge fórte tare şi elementele acestea pescuescŭ în tulbure după drepturĭ şi prerogative fórte marĭ; şi noi în favórea lorŭ ne jertfimŭ averile nóstre lăsate de părinţii noştri, carĭ au răbdatŭ şi sângeratŭ pentru ele mai în tóte campaniile Europei. Causa rĕului zace în neînţelegere, frică, laşitate şi lipsa de tactŭ conducĕtorŭ, precum şi în nepăsare faţă de sfaturile bărbaţilorŭ cu esperiinţă. Căcĭ precum aurulŭ se lămuresce în focŭ, tocmai aşa şi cugetele şi părerile omului, se limpeḑescŭ şi chiarifică numai prin concursulŭ şi discutarea seriósă a mai multorŭ individĭ cu capacitate.

Altcum edificarea menţionatei case comunală din Rocna n'a urmatŭ întru atâta la dorinţa espresă a întregei populaţiunĭ, care prevede, ce sórte póte sĕ-ĭŭ ajungă la casŭ décă ar urma nesce timpurĭ grele pentru economiă, séu décă comuna nu ar puté rĕsplăti datoriile sale; datorinţa edificărei a arĕtat'o mai cu sémă numai o mică fracţiune din representanţa comunală, şi mai cu sémă cei streinĭ şi de altă lege; şi se presupune că şi cu főispanulŭ în frunte, se înţelege de sine că elŭ numai la ruperea lorŭ. De altmintrea „Măria Sa" se intereséḑă multŭ de Rocna, şi se póte uşorŭ afla causa pentru ce. Altcum la orĭ ce alegerĭ, fiă acele de notarŭ séu şi de altŭ diregĕtorŭ mai micŭ şi neînsemnatŭ, se aude din gura solgăbirĕilorŭ: „aşa e voinţa espresă a „Măriei Sale," şi la acésta toţĭ tacŭ, ca pescele, ca sĕ nu cadă în disgraţiă, căcĭ de nu... tae popa limba! E tristŭ dér adevĕratŭ. (Va urma.)

Societatea macedo-română „Lumina" din Bucuresci.

Se publică concursŭ pentru următórele patru cărţĭ în dialectulŭ macedo-românŭ:

Geografia şi *Aritmetica* pentru trebuinţa scólelorŭ primare. Amêndouĕ aceste vorŭ fi traduse după cele adoptate pentru usulŭ scólelorŭ primare din cantonulŭ Vaud (Elveţia) dela 1882 încóce, coprinḑêndŭ şi adăogirile de carĭ au trebuinţă locuitorii din peninsula Balcanică.

O colecţiă de versurĭ originale, urmată de antologia poeţilorŭ românĭ dela Carpaţĭ.

Unŭ romanţŭ asupra evenimentelorŭ din timpulŭ lui Petru şi Asan, séu din timpulŭ lui Ioaniţiu.

Manuscrisele pentru acestŭ concursŭ se vorŭ trămite comitetului societăţei înainte de finele lui Ianuarie 1888, în Bucurescĭ, Pasagiulŭ Românŭ.

Autorii celorŭ alese vorŭ fi premiaţĭ fie-care cu câte unŭ obiectŭ de artă şi cincĭ sute esemplare. Celelalte esemplare se vorŭ împărţi gratuitŭ elevilorŭ din scólele macedo-române, ca şi *Cartea de Alégere* a d-lui A. Bagav, premiată şi tipărită de societate.

Rogare. Subscrisulŭ şĭ-a propusŭ a descrie fauna pescilorŭ din patriă. Dreptŭ aceea, psntru ca sĕ-şĭ pótă împlini acestŭ propusŭ, este de lipsă, sé aibă la disposiţiune, în câtŭ va fi posibilŭ, tóte speciele de pescĭ, ce se află în patriă, pentru aceea cu tótă încrederea sĕ rógă de toţĭ acei civĭ ai patriei, carĭ ìlŭ potŭ sprijini în acéstă întreprindere a sa, sĕ aibă bunĕtate a trămite la adresa (în Blaşiu) subscrisului diferitele specii de pescĭ, ce s'ar afla în apele de pe acolo. — Pescii simpliciter suntŭ a se pune în beşică de porcŭ séu de vită turnândŭ preste ei spirtŭ; beşica se légă la gură şi apoi se aşéḑă într'o scatulă (cutiă). Totodată se rógă, ca sĕ se însemne loculŭ, unde s'a aflatŭ pescele, şi numele popularŭ alŭ acestuia, va sĕ ḑică cum ìlŭ numesce poporulŭ. Portulŭ şi alte spese le va suporta museulŭ gimnasiului de aci, a cărui proprietate vorŭ deveni pescii.*)

*) Tóte foile suntŭ rugate a publica acésta.

A. Uilăcanŭ,
prof. de scienţ. natur. la gimnasiulŭ din Blaşiu.

Ultime scirĭ.

Berlinŭ, 16 Noemvre. — „Kreuzzeitung" publică o scrisóre injuriósă ce i s'a trimisŭ de oficerĭ şi care încheiă cu cuvintele: „In curêndŭ are sĕ vĕ ia dracu! La revedere în Berlinŭ!" „Kreuzzeitung" observă la acésta, că şi Francezii în 1870 totŭ aşa vorbeau, dér au vĕḑutŭ Berlinulŭ numai ca prisonierĭ.

Constantinopolŭ, 16 Noemve. — Consiliulŭ bisericescŭ armeanŭ a discutatŭ alegerea unei deputaţiunĭ, care sĕ mérgă la Marele Vizir spre a respinge orĭ-ce responsabilitate pentru actele ulterióre din causa demisiunei neretrase a patriarchului şi spre a cere esecutarea pretenţiunilorŭ formulate de patriarchulŭ, ce se baséză pe drepturile concese de Pórtă Armenilorŭ şi garantate prin tractatulŭ din Berlinŭ. Décă acéstă representaţiune nu va avé nicĭ unŭ succesŭ, atuncĭ deputaţiunea se va adresa Sultanului şi póte că şi Katholikosului (capulŭ bisericei armene) din Rusia.

SCIRĬ TELEGRAFICE
(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PARIS, 18 Noemvre. — *Guvernulŭ a presentatŭ în camerĭ petiţiunea d'a se urmări Wilson. Drépta 'şĭ retrase interpelarea. Estrădarea lui Wilson pe mâna tribunalului s'a încuviinţatŭ cu 527 voturĭ contra 3.* Ministrulŭ de interne a comunicatŭ, că a suspendatŭ pe prefectulŭ poliţiei Gragron şi că a numitŭ altŭ prefectŭ. După şedinţa camerei s'a ţinutŭ unŭ consiliu de miniştri. Ministrulŭ de justiţiă a demisionatŭ.

COPENHAGA, 18 Noemvre. — Familia împĕratului rusescŭ a plecatŭ erĭ după améḑĭ la Berlinŭ, unde va sosi aḑĭ înainte de améḑĭ la $10^1/_2$ óre.

BERLINŬ, 18 Noemvre. — Din incidentulŭ sosirei împĕratului Rusiei s'au luatŭ cele mai întinse mĕsurĭ.

DIVERSE.

Unŭ alŭ doilea satelitŭ alŭ pămêntului. — O telegramă primită de „Echo de Paris", din Maubeuge, orăşelŭ francezŭ în departamentulŭ Nord, spune că de câte-va nopţĭ se observase pe forturĭ şi prin apropierea cetăţei o lumină electrică de aparenţă, care părea că vine din cerŭ. Se credea ântêiu că e vorba de unŭ aerostatŭ, dér în nóptea de 25 fù luminatŭ de aceeaşĭ lumină şi oraşulŭ. Atuncĭ se observă cu ochianele pe cerŭ o stea strălucitóre în forma unei jumătăţĭ de lună, înconjurată de o lumină cenuşiă. Era unŭ alŭ doilea satelitŭ alŭ pămêntului pe care astronomii 'lŭ prevĕḑuseră de multŭ. De acum luna va avé unŭ tovarăşŭ — care deocamdată îşĭ aştéptă încă botezulŭ.

Unŭ Mesia ungurescŭ. — Cetimŭ în „Pester Lloyd" următórele: In comuna Tarczal, din comitatulŭ Borsodŭ, s'a observatŭ ḑilele trecute o mişcare neîndatinată prin poporŭ. — Cele douĕ strade marĭ ale satului erau pline de sătenĭ, îmbrăcaţĭ în haine de sĕrbătóre, tuşeau cu pietate şi se îndreptau către o casă din mijloculŭ comunei, ca acolo sĕ vadă faţă în faţă pe „Christosŭ celŭ nou« şi sĕ priméscă binecuvêntarea chiar din gura sfântului Mesia. Acelŭ Mesia din Tarczal era unŭ feciorŭ de satŭ, Ioanŭ Cservák, care şedea pe unŭ scaunŭ lângă masă, încungiuratŭ de lumînărĭ aprinse şi de icóne sfinte. Elŭ era îmbrăcatŭ în o reverendă făcută din hârtie négră şi avea câte şi mai câte împestriţăturĭ şi códe legate de haina sa. Ómenii, carĭ aveau fericirea sĕ pótă intra la Mesia, îi sărutau mânile cu evlaviă şi privéu în faţa dênsului cu tótă umilinţa, ca în faţa lui Dumneḑeu; femeile cu deosebire făceau crucĭ cu ambele mânĭ şi se tăvăleau în genunchĭ înaintea lui, sĕrutându'i picióreIe. Acéstă „scenă sfântă" a continuatŭ până de către séră, când sub-prefectulŭ, care a auḑitŭ şi elŭ de sfântulŭ din Tarczal, a venitŭ sĕ i se închine, dér nu cu capulŭ plecatŭ şi smeritŭ, ci cu patru gendarmĭ din cetate. Intre văierările şi sbuciumulŭ revoltătorŭ alŭ superstiţiosului poporŭ, a fostŭ scosŭ jupânulŭ Cservák din casă şi ca unŭ nou Mesia, a trebuitŭ sĕ mérgă cu mânile legate îndĕrĕtŭ, până la primăriă. Aicĭ după multă cercetare, s'a aflatŭ că Cservák e unŭ halucinătorŭ, din care causă a fostŭ transportatŭ a doua ḑi într'unŭ institutŭ de nebunĭ.

Cununiă. — Nicolau şi Ana S. Marincaşiu, Ioanŭ şi Veronica Lemenyi invită la serbarea cununiei fiilorŭ lorŭ *Ana Morincaşiu şi Augustinŭ P. Lemenyi* teologŭ absolutŭ care se va celebra la 24 Noemvre a. c. la 3 óre p. m. în biserica gr. cat. din Secueu. *Secueu,* 12 Noemvre 1887 st. n.

Cununiă. — Domnulŭ şi Dómna Voicu Moţoe şi V-a Maria I. Burduloiu facŭ cunoscută căsătoria fiicei lorŭ D-ra Maria Voicu Moţoe cu D-nulŭ Ioanŭ I. Burduloiu ce se va celebra Duminecă la 8/20 Noemvre ora 1 p. m în biserica nouă cu chramulŭ Sf. Adormirĭ din Cernatŭ (Săcele). *Cernatŭ,* Noemvre 1887.

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Muresianu.**

— Sciu eu?! sĕ între acolo unde'i place! — vorbì furiosŭ Rădiţa, ér mai pe urmă continuà: — De ce mĕ întrebĭ astfelŭ de întrebărĭ? D-ta nu poţĭ vedea singurŭ cum este mai bine?

— Apoi de Rădiţo, întrebŭ şi eu aşa pentru mine, căcĭ a venitŭ unŭ băiatŭ, — ḑise, dér se oprì şi se şterse pe frunte. — Intrebŭ şi eu, pentru-că uneorĭ suntŭ lucrurĭ fórte uşóre, pe care singurŭ nu eştĭ în stare sĕ le judecĭ. Se întêmplă câteodată şi astfelŭ.

— S'o fi întêmplândŭ, — începù Rădiţa. — Înţelegŭ eu logofete, numai de nu te-ai căi! — adause cârcĭmăriţa, îşĭ luà şorţulŭ, îşĭ acoperì faţa şi începù a plânge.

Mateiŭ rĕmase o clipă în nedumerire. Se apropià de Rădiţa, îi apucà capulŭ cu braţele, o sărutà, şi după câte-va momente, o lăsà din braţe şi grăì:

— Nu crede Rădiţo! Fii liniştită!... Dér eu nu mai potŭ sta.

Elŭ eşì, Rădiţa însĕ rĕmase plângêndŭ.

X.

Dela cârcĭuma Rădiţei, baba Rada a mersŭ dreptŭ la curte ca sĕ întêlnéscă pe Maruţa.

Era după prânḑŭ.

Maruţa torcea cu o rótă în căscióra din faţa caselorŭ boerescĭ.

Rada era supĕrată de cele auḑite la cârciumă şi orĭ câtŭ voia sĕ-şĭ ascundă nĕcazulŭ, nu i-a fostŭ cu putinţă, căcĭ ea iubia multŭ pe Maruţa şi faţă de cei pe carĭ îi iubimŭ, este greu de totŭ a ne ascunde.

Când intrà în căscióră la Maruţa, era într'unŭ mare neastêmpĕrŭ şi astfelŭ cum era ea, se puse p'unŭ scăunelŭ şi cerù unŭ paharŭ de apă.

Maruţa câtŭ ai da în palme a adusŭ apa.

— Ce ţi-s'a întêmplatŭ, leliţă Rado?... Eştĭ aşa de aprinsă!... Ce ai păţitŭ?

— N'am păţitŭ nimicŭ, — ḑise Rada şi'şĭ bĕù paharulŭ. — Am umblatŭ mai iute ca de obiceiu şi m'am încălḑitŭ, dér încolo, n'am păţitŭ nimicŭ. — Sĕ veḑĭ ce-am auḑitŭ la Rădiţa, — continuà Rada. — Am auḑitŭ că Smaranda lui Ionŭ sin Ionŭ a fugitŭ cu George alŭ lui Costache; a fugitŭ în satulŭ vecinŭ şi aḑĭ s'a întorsŭ acasă.

— A fugitŭ Smaranda? — întrebà Maruţa minunându-se.

— La ce te mirĭ? Aşa se facŭ la noi căsătoriile de cinste; şi o fată care nu fuge, este o năucă, o próstă, nimenea n'o bagă'n sémă.

— Am auḑitŭ leliţă Rado, căcĭ n'am venitŭ de erĭ d'alaltăerĭ aicĭ. Am auḑitŭ, dér... îţĭ spunŭ dreptŭ că nu mi-se pare lucru potrivitŭ ca o fată sĕ fugă. Cu aşa ceva nu m'aşŭ putea obişnui, de-aşŭ mai sta de ḑece orĭ pe câtŭ am statŭ în părţile acestea.

— Nu ḑice de douĕ orĭ, Maruţo! Décă tótă lumea ar face aşa cum facemŭ noi, atuncĭ de sigurŭ şi tu ai ḑice că este frumosŭ. Fiă care în ce s'a pomenitŭ! Smaranda însĕ aşa a făcutŭ, — continuà Rada şi din una într'alta, din vorba despre tortŭ şi despre ce s'a mai întêmplatŭ de când n'a mai vĕḑut'o, ajunseră amêndouĕ la o clipă, când nu mai ḑiceau nimicŭ.

Maruţa era neliniştită.

— N'ai vĕḑutŭ pe Mateiŭ? — întrebà ea într'unŭ târḑiu. Acéstă întrebare a făcut'o Maruţa pentru întâiaşĭ dată. A făcut'o însĕ şi după ce s'a înroşitŭ pentru unŭ momentŭ, şĭ-a venitŭ érăşĭ în fire.

Rada nu s'a minunatŭ de acéstă întrebare, dér era turburată, căcĭ nu scia ce sĕ rĕspundă.

— Nu l'am vĕḑutŭ, — rĕspunse scurtŭ Rada, şi se uita la Maruţa care, neavêndŭ nimica în mânĭ, se juca cu baerile dela şorţŭ şi se uita în pămêntŭ,

— Leliţă Rado! — începù Maruţa după unŭ oftatŭ greu. — Sĕ nu rîḑĭ de mine, căcĭ eu sunt o fată singură pe aicea, departe de mama, şi n'am nicĭ o pretină, afară de d-ta. Mateiŭ este dintr'unŭ satŭ cu mine, îi cunoscŭ némulŭ, şi par'că când ìlŭ vĕdŭ şi'i spunŭ lui câte ceva, mĕ mai uşurezŭ; eu am multe de spusŭ, căcĭ multe mai are o biată fată cum sunt şi eu.

La aceste vorbe Rada rĕmase ca mută. Începù a plânge, căcĭ îşĭ aduse aminte de fiă-sa, şi în plânsŭ începù a povesti.

— L'am vĕḑutŭ pe Mateiŭ, — ḑise ea, dér mai multŭ nimicŭ, căcĭ era turburată şi voia óreşĭ-cum ca pe Maruţa sĕ o pregătéscă pentru ceea ce vrea sĕ-i facă cunoscutŭ. (Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 16 Noemvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	98.55
Rentă de hârtiă 5%	99.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 25
Bonurĭ rurale ungare	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 25
Bonurĭ croato-slavone	104 25
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122 90
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	122.80
Renta de hârtiă austriacă	88.—
Renta de arg. austr.	82.35
Renta de aurŭ austr.	111 85
Losurile din 1860	134.50
Acţiunile băncei austro-ungare	888 —
Act. băncei de creditŭ ung.	285.25
Act. băncei de creditŭ austr.	279.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Napoleon-d'orĭ	9.92
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.50
Londra 10 Livres sterlinge	125 25

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 31 Octomvre st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	$93^1/_2$	$94^1/_2$
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	$91^3/_4$	$92^1/_4$
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	$87^1/_2$	$88^1/_2$
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	$14.^1/_4$	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 17 Noemvre st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.65	Vênd.
Argint românesc	»	8.55	»
Napoleon-d'orĭ	»	9.91	»
Lire turcescĭ	»	11.23	»
Imperialĭ	»	10.22	»
Galbenĭ	»	5.90	»
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»
„ » „ 5%	„	98.—	»
Ruble Rusescĭ	»	110.—	»
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.	

Anunţŭ de esarendare.

Bunulŭ comasatŭ dela Bucerdea grânósă (Buzás-Bocsárd) aprópe, de Blaşiu, cu staţiune de cale ferată în Crăciunelŭ (Karácsonfalva), care este proprietatea fondului Basilitanŭ din Blaşiu, constătorŭ din circa 500 jugĕre locŭ arătorŭ şi grădinĭ, 260 jugĕre fênaţŭ, împreună cu dreptulŭ regalŭ de crîşmăritŭ, se dă în arêndă pe calea licitaţiunei publice pe periodulŭ de 6 (şése) anĭ începêndŭ din 1 Ianuarie 1888, până în 1 Ianuarie 1894.

Licitaţiunea se va ţiné în **15 Decemvre a. c. st. n.** la 2 óre p. m. în cancelaria advocaturei archidiecesane.

Doritorii de a licita au a depune unŭ vadiu da 10% dela suma de esclamare de **6000 fl. v. a.**

Până la începerea licitaţiunei se primescŭ şi oferte sigilate provĕdute cu vadiulŭ de 10% întru atâta, încâtŭ în acelea se va oferi o sumă fixă, şi oferentele va declara că cunósce condiţiunile de licitaţiune şi le primesce.

Totŭ atuncĭ se va esarenda pe calea licitaţiunei publice pe periodulŭ de 6 (şése) anĭ, începêndŭ dela 1 Ianuarie 1888, şi **Móra cu 4 (patru) petri dela Petrisatŭ** (Magy.-Peterfalva) alŭ cărei preţŭ de esclamare este **2500 fl.** ér vadiulŭ 250 fl. v. a.

Condiţiunile de licitaţiune se potŭ vedé în cancelaria subscrisului.

Blaşiu, 11 Noemvre 1887.

Ludovicŭ de Csato,
advocatŭ archidieces.

3—3

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ şi postelorŭ în Braşovŭ

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Peşta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 20 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 01 minută diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 302: 5 óre 37 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Peşta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucurescĭ la Braşovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Braşovŭ la *Rêşnovŭ-Zêrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 min. după amédĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ:* 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Sĕcuime* (S. Georgĭ): 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgăraşŭ*: 4 óre diminéţa.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéţa.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕşnovŭ-Zêrnescĭ-Branŭ* la Braşovŭ: 10 óre înainte da amédĭ.
b) „ *Zizinŭ* la Braşovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Braşovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgăraşŭ* la Braşovŭ: 2 óre diminéţa.
e) „ *Săcele* la Braşovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.30	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	9.12	—	—
Timişŭ	—	9.35	—	1.45
Braşovŭ (	—	10.12	—	—
(	7 20	—	4 01	2.32
Feldióra	7 57	—	4.47	—
Apatia	8 24	—	5 28	—
Augustinŭ	8 47	—	5.59	—
Homorodŭ	9.29	—	6 49	—
Haşfaleu	9 37	—	8.35	—
Sighişóra (	10 53	—	9.02	—
(	11.00	—	9.12	—
Elisabetopole	11 34	—	9 56	—
Mediaşŭ	12.03	—	10.37	—
Copsa micĕ	12.26	—	10.59 11.16	—
Micăsasa	12.42	—	11.37	—
Blaşiu	1.11	—	12.16	—
Crăciunelŭ	1.23	—	12,33	—
Teiuşŭ	2.06	—	1.51	—
Aiudŭ	2.27	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	2.49	—	2.48	—
Uióra	2 56	—	2 56	—
Cucerdea	3.12	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.46	—	4 51	—
Apahida	5.01	—	5.28	Trenŭ de persóne
Clusiu (	5.21	—	5 56	
(	—	6.01	—	6 37
Nedeşdu	—	6.19	—	6.53
Ghirbĕu	—	—	—	7.14
Aghirişŭ	—	—	—	7.2[illegible]
Stana	—	—	—	7.56
Huiedinŭ	—	7.12	—	8.18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9.15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mező-Telegd	—	8.46	—	10 28
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	10 47
Veneţia-Orădii	—	—	Trenŭ de persóne	10.57
Oradia-mare (	—	9.11		11.07
(	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	—	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11.05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12.02	—
Oradea mare	4.12	7.11	4.78	2.01	—
Venţia-Orădii	—	—	—	2 08	
Fudi-Oşorheiu	—	—	—	2 19	—
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	—	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	—	—	—	5.33	—
Aghiriş	—	—	—	5.53	—
Gl.ârbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedişu	—	—	—	6.20	—
Clusiu (	—	10.31	—	6.38	—
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11.19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12.33	—	—	—	9.16
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1.11	—	—	—	10.—
Uióra	1.18	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2.50	—	—	—	12.34
Blaşŭ	3.03	—	—	—	12.52
Micăsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copşa mic.	4.01	—	—	—	2.13
Mediaşŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.55	—	—	—	3.31
Sigişóra	5.42	—	—	—	4.32
Haşfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorod	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	—	—	—	8.23
Feldióra	9·06	—	—	—	9.02
Braşovŭ (	9.46	5.37	—	—	9.52
(	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	6.20	2.53	—	—
Predealŭ (	—	6.47	—	—	—
(	—	11.30	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3.59
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	1.01	—	4.51
Orăştia	1.32	—	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6 15
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10 27
Paulişŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovaţŭ	8.28	—	11 25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok (	—	2 32	4.59
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	[illegible]
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	11.35	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	—
Glogovaţŭ	4.43	6.13	—
Gyorok	5 07	6.38	—
Paulişŭ	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5.41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10.42	—
Simeria (Piski	10.35	11.07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12.18	12.29	—
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşeni

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.4[illegible]
Streiu	—	—	3.2[illegible]
Haţegŭ	—	—	4.1[illegible]
Pui	—	—	5.1[illegible]
Crivadia	—	—	5.5[illegible]
Baniţa	—	—	6.4[illegible]
Petroşeni	—	—	7.1[illegible]

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşeni—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşeni	—	—	6.10
Baniţa	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7.37
Pui	—	—	8.20
Haţegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ